

wezen egocentrische almacht in opstand dat hij op het eind eenzaam ten onder gaat in een sneeuwstorm. Het lijkt *De Vader* van Strindberg wel.

Vinter snart staat niet alleen in zijn herinnering aan de tijd dat de Scandinavische dramatiek voorop lag in Europa. Ook *Drömmen om att dö* (*Ik droom van sterven* – tekst van Dennis Magnusson voor Teater Terrier uit Malmö), *Nu är du gud igen* (*Nu ben jij weer God* – tekst van Anders Duus voor het reizende Unga Riks/Riksteatern) en de enige twee ietwat oudere teksten *En uppstoppad hund* (*Een opgezette hond* – tekst van Staffan Göthe ingespeeld voor de Zweedse televisie) en *Modet att döda* (*De moed om te doden* – Lars Norén geënceneerd door het Stockholms Teater Giljotin) ontwikkelen hun naturalistische (familie-)verhalen vanuit een duidelijk begin naar een afgerond slot, in volstrekte harmonie met de klassieke narratologie. Ook al worden hun ongecompliceerd realistische lijnen af en toe doorkruist door gedroomde interludia, toch blijven ook die zweren bij strikt afgebakende rollen. Op de scène zelf is niet alleen het decor navenant, maar ook het spel: onder een voorzichtig humoristisch sausje blijft het deeg een sterke, psychologische inleving. Alsof Brecht nooit aan Stanislavski heeft geraakt. Zelden heb ik me zo bewust geweten van mijn Vlaamse ‘gestande’ en ‘gerooverde’ ogen. Van dit Zweedse spel gaan ze een beetje pijn doen. Natuurlijk is dit premoderne vertelschema niet het hele verhaal. De meest indringende ervaring van de Biënnale, is een Riksteater-enscening van Mirja Unges *Var är alla?* (*Waar is iedereen?*), waarin een nerveuze dialoog plaatsvindt tussen een tienermeisje in jeans en een even oud dienstertje in een benzinstation, vóór het tragische voorval dat ze samen proberen te verwerken: het eerste meisje werd de stille getuige van de verkrachting van het tweede meisje door twee hormonale knullen op dezelfde plek. Ze greep niet in. Je krijgt het gebeuren rauw opgediend na het verhaal erover. De twee delen van *Samlarna* (*De verzamelaars*) van Teater Bhopa uit Gotenburg volgen elkaar logischer op in de tijd, maar romanschrijfster Lotta Lotass suggereert in haar theaterdebuut zo’n onbeweeglijke toestand (twee broers sluiten zich op in hun geboortehuis tot de dood van de oudste zoveel jaar later) dat er eigenlijk geen sprake is van een dramatische ontwikkeling. Het bleek de enige écht interessante nieuwe tekst in Örebro. Niet zozeer om zijn Beckett- en Fosse-achtige inspiratie, maar ook omdat er in Lotass’ suggestie zoveel kieren open blijven dat er meerduideligheid ontstaat (over xenofobie, daadkracht, angst voor verlies en vergankelijkheid...). Het is een kwaliteit die in veel andere teksten schittert

door afwezigheid. Dubbelzinnigheid? Emancipatie van de kijkersfantasie? Het Zweedse theater lijkt je liever bij het handje te nemen.

Generaliseer ik? Wat valt er anders te concluderen als de enige postdramatische tekst op dit tweejaarlijkse *best of festival* geschreven blijkt voor jongeren? *Dan då Daan dog* (*De dag dat Daan dood ging* – van Rasmus Lindberg voor het Jämtlands länsteater, sinds 1997 het jongste regiotheater in Zweden) is zo’n verademing omdat alle verhaallijnen rond de hond Daan gezwind door elkaar kronkelen en de taal zich vrij genoeg voelt om af en toe totaal los te flippen van de handeling. De acteurs wisselen even spontaan van rol als ze schakelen tussen absurditeit en gevoeligheid. En voor één keer is het simpele decor met zijn getekende achterdoek geen één-op-één illustratie, maar een extra verbeeldingselement. Zoals we het in Vlaanderen zien in minstens de helft van de producties dus. In die vaderlandse spiegel toont het Zweedse theater zich – in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Noorse – wat bestoft, en in elk geval geïsoleerd van de huidige Europese tendensen. Zweden spreken dan ook niet van ‘wij, Europa’, maar van ‘jullie, Europa’.

Democratie op de planken

Valt een theaterveld te lezen vanuit de cultuur van het land waarin het ligt? In zekere zin is zo’n kijkwijze problematisch, want ‘nationale cultuur’ is een negentiende-eeuws begrip dat sinds de versplinterende én tegelijk uniformiserende globalisering na de Tweede Wereldoorlog steeds meer is gaan thuishoren onder de vlag van extreemrechts. Zeker voor Zweden geldt die evolutie: de Scandinavische sterkhouder is met zijn Angelsaksische oriëntatie en zijn multinational-economie (Zweden is